

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ УКРАЇНИ

*Н. М. Штефан, к. т. н, доцент, shtefannat@gmail.com
ДВНЗ «Національний гірничий університет»*

У статті розглянуто стан та перспективи розвитку України. Проаналізовано вектори інтеграційного вибору країни та доведено доцільність її тяжіння до ЄС. Обґрунтовано напрями структурних перетворень української економіки з концентрацією зусиль на пріоритетному розвитку галузей, які виробляють продукцію з високою доданою вартістю і з достатніми конкурентними перевагами над європейськими аналогами. Визначено необхідність реформ у сфері зайнятості населення та пенсійного забезпечення.

Ключові слова: перспективи вибору партнерства, євроінтеграція України, інтеграція України з Росією, структура експорту, структура валової доданої вартості, соціальна відповідальність бізнесу, оцінка робочої сили, економічна активність населення.

Постановка проблеми. Геополітичні фактори обумовлюють існування двох основних центрів політичного та економічного тяжіння України – ЄС і Росії. Проблема вибору вектору розвитку країни не обмежується лише вибором майбутнього партнерства. Такий вибір визначає структурні перетворення, експортні переорієнтації країни, зміни стандартів та інших базових принципів функціонування економіки.

Сучасний етап розвитку економіки країни актуалізує питання вибору вектору розвитку країни, який з політичної мети перетворюється на об'єктивну необхідність та реальність. Однак досягнення високих економічних результатів не можна вважати кінцевою метою розвитку як окремих суб'єктів господарювання, так і країни в цілому. Ці результати повинні впливати на якість сучасного і майбутнього життя людства, на збереження і відтворення навколишнього середовища. Таким чином, досягнення високих економічних результатів і вирішення соціальних проблем суспільства мають тісний взаємний зв'язок.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема вибору партнерства України постійно перебуває у центрі уваги таких вітчизняних науковців та аналітиків як Шамраєва В. [1], Баровська А. [2], Копійка В. [3], Зайчук О. [4], Щербакова Ю. [5] та інші. До цієї проблематики також звертаються і політологи та фахівців з міжнародної економіки: С. О. Белковський, Б. І. Тарасюк, В. Карасев, В. Цибулько та інші. Окремо слід відзначити дослідження співробіт-

ників Українського центру економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова.

Всі ці дослідження спрямовані на пошук перспективних та ефективних шляхів вирішення проблеми вибору вектору подальшого розвитку країни. Однак, в умовах масштабного падіння виробництва, залежності від зовнішньої фінансової допомоги постає необхідність визначення пріоритетних напрямків економічних реформ, які дадуть змогу державі розвивати найбільш перспективні галузі виробництва з високою здатністю наповнювати державний бюджет.

Для України європейська інтеграція – це шлях модернізації економіки, подолання технологічної відсталості, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції, вихід на світові ринки, насамперед на ринок ЄС, створення нових робочих місць, перехід на європейський стандарт оцінки робочої сили. Але налагоджені та міцні зв'язки з країнами пострадянського простору заставляють оцінювати можливості та переваги і такого партнерства.

Актуальність проблеми, її перспективний характер, необхідність теоретично обґрунтованих змін для позитивного розвитку економіки, визначили коло проблем, що розглядаються в даному дослідженні.

Аналізуючи стан і перспективи євроінтеграційної спрямованості України, приходимо висновку, що увійти в Європейське Співтовариство вона має рівноправним членом, тобто як економічно розвинена

держава, що може на рівних вирішувати питання політичної та економічної інтеграції. Для цього необхідними стають економічні й політичні реформи, втілення європейських принципів суспільного життя, європейських стандартів оцінки робочої сили, рівня життя.

Формулювання мети статті. Обґрунтування необхідності перетворень української економіки, переорієнтування розвитку галузей промисловості країни на виробництво продукції з найбільшою доданою вартістю, що має конкурентні переваги на європейських ринках, дозволить визначити шляхи ефективного розвитку країни. Від досягнення високих фінансових результатів залежить спроможність бізнесу брати на себе соціальну відповідальність. На вирішення соціальних проблем можуть бути спрямовані кошти, що зароблені суб'єктами

господарювання в процесі економічної діяльності.

Тому метою даного дослідження є оцінка стану та перспектив розвитку України в напрямку євроінтеграції, окреслення засад промислової та соціальної політики держави, спрямованої на створення конкурентних переваг країни у світовому просторі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Якщо порівняти чисельність країн, що є дійсними та ймовірними учасниками Митного Союзу, а також показники їхнього внутрішнього валового продукту (табл.1), то можна визначити велику вірогідність нерівноправного партнерства в рамках даного союзу, тому що питома вага усіх показників Російської Федерації значно перевищує половину їх загальної величини.

Таблиця 1

Соціально-економічні показники розвитку країн – дійсних та ймовірних членів Митного Союзу

	Чисельність населення, млн. осіб	Питома вага чисельності країн в загальній чисельності дійсних та ймовірних членів Митного Союзу, %	2013 рік			
			Валовий внутрішній продукт країн, млрд. дол.	Питома вага ВВП країн в загальному ВВП дійсних та ймовірних членів Митного Союзу, %	Обсяг експорту, млрд. дол.	Обсяг імпорту, млрд. дол.
Дійсні члени Митного Союзу						
Російська Федерація	142,5	64,3	2113	81,27	515,5	341,0
Білорусь	9,6	4,33	69,2	2,66	42,1	45,2
Казахстан	17,9	8,08	224,9	8,64	87,2	52,0
Разом	170,0	76,71	2407,1	92,57	565,8	438,2
Ймовірні члени Митного Союзу						
Україна	42,9	19,36	175,5	6,75	63,31	76,96
Киргизстан	5,6	2,53	7,2	0,28	1,9	5,1
Вірменія	3,1	1,4	10,4	0,4	1,7	3,5
Разом	51,6	23,29	193,1	7,43	66,91	85,56
РАЗОМ (дійсні та ймовірні члени без Російської Федерації)	79,1	35,7	487,2	18,73	196,21	182,76
РАЗОМ (дійсні та ймовірні члени)	221,6	100	2600,2	100	711,71	523,76

Джерело: складено за [6,7]

В Євросоюзі від самого початку не було країни, яка б за розмірами і за валовими економічними показниками перевищувала інші країни Євросоюзу, разом узяті. По-

рівняння соціально-економічних показників України, Митного та Європейського Союзу також дає матеріал для роздумів (табл. 2).

Таблиця 2

Соціально-економічні показники Європейського Союзу, України та Митного Союзу

Показники	Європейський Союз	Митний Союз	Україна
Населення, млн. (на 1.1 2015)	509,4	170,0	42,929
Розмір номінального ВВП, млрд. дол. США	170,0	2407,1	175,5
ВВП на одну особу, тис. дол. США	33,43	14,159	4,12
Видатки на соціальний захист населення та соціальну допомогу, тис. євро	13,2	0,5 – Росія	0,2
Видатки на соціальний захист населення та соціальну допомогу, % до ВВП	52	6 – Росія	7

Джерело: складено за [6,7]

Як видно з даних табл.2, середній показник ВВП на жителя в ЄС майже увось-меро вищий, ніж в Україні, і в 2,5 рази – ніж у Росії. У провідних країнах ЄС рівень економічного розвитку ще вищий. Тому вибір європейського вектору розвитку за-безпечить Україні прагнення до більш ви-сокого рівня розвитку суспільства з коор-динуванням всіляких зусиль в цьому на-прямку.

Аналіз структури експорту Євросоюзу та Митного Союзу в особі Росії також дозволить оцінити перспективи подальшого розвитку України в залежності від обрання країною вектору подальшого розвитку. Сучасна структура експорту Росії наступна: нафта – 29,1% (174 млрд. дол.); нафтопродукти – 18,3% (109 млрд. дол.); послуги – 11,8% (70 млрд. дол.); газ – 11,3% (67 млрд. дол.); металургійна продукція – 6,8% (41 млрд. дол.); хімічна продукція – 5,2% (31 млрд. дол.); машинобудівна продукція – 4,8% (28 млрд. дол.); харчова продукція – 2,7% (16 млрд. дол.); деревина та целюлозно-паперові вироби – 1,8% (11 млрд. дол.); інші – 8,2% (49 млрд. дол.) [8].

У загальному обсязі експорту Євросоюзу продукція машинобудування і транспортне обладнання займає 41%; інші промислові товари – 22%; хімічна продукція – 17%; паливно-мастильні матеріали – 7%; харчова продукція – 6%; сировина – 2% [7].

В українському експорті вагоме

місце займають недорогочінні метали та вироби з них – 28,3%; продукція аграрного сектору (продукти рослинного походження – 16,2%; жири та олії – 7,1%; продукти тваринного походження – 1,9%); машини, обладнання та засоби транспорту – 13,2%; мінеральні продукти – 11,3%; хімічні продукти – 5,7%; готові харчові продукти – 5,7%; дерево і дерев'яні вироби – 4,1%; інші – 6,5% [9].

Аналіз структури експорту дозволив визначити:

- по-перше, сировинну спрямованість експорту Росії (основою експорту Росії було і залишається експортування нафти і газу) з невисокою часткою продукції машинобудування (5% в загальному обсязі експорту);
- по-друге, високу питому вагу саме продукції машинобудування і транспортного обладнання (40% в загальному обсязі експорту Євросоюзу), що вказує на вищий рівень розвитку його промисловості;
- по-третє, Україна має 13,2% експорту машин, обладнання та засобів транспорту в загальному обсязі експорту (це в 3 рази нижче ніж в ЄС, але в 2,5 рази більше, ніж в Росії).

Машинобудування України до значної міри орієнтоване на схід і сьогодні. Вступ до Митного союзу зміцнив би цю орієнтацію і перекреслив би сподівання на модернізацію – адже для обслуговування нафтогазового комплексу високі технології навряд чи потрібні. А там, де потрібні –

Росія обійдеться й власними силами. Тому, необхідно переглянути експортні орієнтації України.

В умовах структурних перетворень української економіки необхідно зробити акцент на розвиток тих галузей і видів ді-

яльності, які матимуть конкурентні переваги на європейських ринках, прагнути до виробництва продукції з найбільшою доданою вартістю. Динаміка структури валової доданої вартості за видами економічної діяльності України представлена в табл. 3.

Таблиця 3

Структура валової доданої вартості за видами економічної діяльності, %

Види економічної діяльності	1990 рік	2000 рік	2013 рік (з урахуванням Автономної Республіки Крим та м. Севастополя)
Сільське, лісове та рибне господарство	25,5	16,7	9,9
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	4,3	5,1	6,2
Переробна промисловість	30,4	21,3	12,7
Будівництво	8,0	3,9	3,3
Оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів та мотоциклів	5,0	10,0	16,7
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	7,6	13,5	8,2
Фінансова та страхова діяльність	0,6	2,1	5,0
Державне управління й оборона: обов'язкове соціальне страхування	4,1	4,5	5,5
Освіта	3,2	4,9	6,1
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	2,4	2,9	3,9
Інші види економічної діяльності	8,9	15,1	22,5
РАЗОМ	100	100	100

Джерело: складено за [10]

Як видно з даних таблиці 3, питома вага доданої вартості в продукції сільсько-го господарства та переробної промисловості падає, але питома вага створеної доданої вартості в сільському господарстві і в переробній промисловості ще достатньо вагомі.

В добувній промисловості, освіті та охороні здоров'я питома вага створеної доданої вартості має незначну тенденцію до зростання. Фінансова і страхова діяльність, а також оптова та роздрібна торгівля і ремонт автотранспортних засобів забезпечують кожне десятиріччя майже подвоєння питомої ваги доданої вартості в загальній вартості продукції. Але абсолютні показники доданої вартості в сільському господарстві та промисловості, як було вже зазначено, забезпечують їх загально вагомий внесок в структурі валової доданої вартості продукції українських підприємств.

Питома вага доданої вартості продукції різних видів діяльності в загальній вартості продукції складає: промисловість – 20,8%; сільське господарство – 20,7%; торгівля – 15,5%, транспорт і будівництво – 9,5%; інші – 33,50%.

Таке становище розкриває можливість, які має Україна для створення зацікавленості й самого Європейського Союзу в інтеграції з Україною. Перш за все, це сільське господарство та експорт продуктів. Висока питома вага доданої вартості продукції сільсько-го господарства в загальній доданій вартості продукції України показує вигідність даного вектору розвитку і для України.

Щодо оптимізації торгівельних відносин між Україною та ЄС можна зазначити, що відкритими нішами для проникнення на європейські ринки лишаються неперероблена сировина, порівняно дешеві товари у галузі машинобудування та приладобуду-

вання, а також легкої промисловості, які виграють конкурентну боротьбу за рахунок дешевизни робочої сили, яка має досить високий інтелектуальний рівень.

Принципово важливим питанням для України є вихід на європейський стандарт оцінки робочої сили. На сьогодні робоча си-

ла в Україні недооцінена порівняно з середньою в ЄС і єврозоні вдвічі. В результаті останніх подій в Україні цей показник погіршився в рази. Основні показники ринку праці в Україні, які обумовлені і складною воєнно-політичною ситуацією, і кризовим станом економіки розглянуті в таблиці 4.

Таблиця 4

Економічна активність населення працездатного віку (в середньому за 9 місяців) та середній розмір допомоги по безробіттю

Чинники	2013 рік	2014 рік
Зайняте населення, тис. осіб	17981	17395
Рівень зайнятості, %	67,6	65,3
Безробітне населення (за методологією МОП), тис. осіб	1491	1781
Зареєстровані безробітні, тис. осіб	491	465
Рівень безробіття (за методологією МОП), %	7,7	9,3
Рівень зареєстрованого безробіття, у % до економічно активного населення працездатного віку	2,5	2,4
Економічно неактивне населення (пенсіонери, студенти...), тис. осіб	7125	7477
Кількість зареєстрованих безробітних на кінець січня, тис. осіб	505	524
у % до населення працездатного віку	1,9	2,0
Середній розмір допомоги по безробіттю у січні, грн	1154	1252
Середньомісячний наявний дохід у розрахунку на одну особу	2226,6	2466,7
Середній розмір допомоги по безробіттю у відсотках до середньомісячного наявного доходу у розрахунку на одну особу	51,83	50,76

Джерело: складено за [10]

Як видно з даних таблиці 4, середній розмір допомоги по безробіттю перевищує половину середньомісячного наявного доходу в розрахунку на одну особу. В цей же час пропозиція робочої сили пере-

вищує попит на неї приблизно в 2 рази. Дані щодо попиту та пропозиції робочої сили на ринку праці України представлені в таблиці 5.

Таблиця 5

Попит і пропозиція робочої сили на ринку праці України

Чинники	2014 рік				2015 рік	
	січень	квітень	Липень	жовтень	січень	квітень
Потреба роботодавців у працівниках	52	50	49	54	41	50
Навантаження зареєстрованих безробітних на 10 вакансій	97	95	89	75	128	97

Джерело: складено за [10]

Поліпшення інвестиційного клімату в країні пов'язані з виконанням вимог МВФ, які передбачають збалансування доходів і витрат державного бюджету. Варіанти скорочення витрат державного бюджету передбачають навіть оподаткування пенсій – до

15% працюючим пенсіонерам, що не сприяє зменшенню соціальної напруги суспільства.

Можна в якості альтернативи запропонувати скоротити чисельність працюючих пенсіонерів на рівні кількості зареєстрованих безробітних (до 524 тис. осіб), але з од-

ночасним підвищення їх пенсій на рівень допомоги по безробіттю. Які наслідки очікуються з точки зору працюючого пенсіонера?

Так, наявний дохід працюючого пенсіонера зменшиться майже на 20%, якщо заробітна плата працюючого пенсіонера і розмір пенсії однакові (тому що середній розмір допомоги по безробіттю досягає 51% середньомісячного наявного доходу на одну особу). Також треба враховувати, що з пенсії не здійснюються ніяких відрахувань.

Таким чином, середньомісячний наявний дохід у пенсіонера зменшиться, але розмір пенсії суттєво підвищиться (більше ніж на 50%) і додатковий дохід пенсіонер буде отримувати, а не заробляти.

Позитивні сторони такої альтернативи: збільшення розміру пенсії; немає необхідності працювати для отримання більш достойної грошової винагороди; вивільнення робочих місць, що має неабияке значення при наявній структурі попиту та пропозицій робочої сили в Україні (таблиця 6); зменшення соціальної напруги у найменш захищеної частини населення; зростання довіри до влади.

Негативні сторони: зменшення наявного доходу працюючого пенсіонера, але цей додатковий дохід ще потрібно зароби-

ти.

Які наслідки очікуються з точки зору держави?

1. Скорочення працюючих пенсіонерів звільнить робочі місця для зареєстрованих безробітних. Таким чином, безробітні (в працездатному віці) зможуть працювати і отримувати заробітну плату і здійснювати відрахування в пенсійний фонд, а пенсіонери (вже не працюючи) зможуть отримати прибавку до пенсії в розмірі допомоги по безробіттю. Як додатковий ефект – зниження безробіття.

2. Збільшення розміру пенсій і скорочення безробіття призведе до скорочення субсидій з державного бюджету (для погашення підвищення ціни на енергоносії для найменш захищеної частини населення), тому що ця частина населення скоротиться.

Держава ні в якому випадку не програє, а при більш конкретних розрахунках може досягти навіть зменшення витрат з державного бюджету. Але в будь-якому випадку рівень соціальної напруги в суспільстві зменшиться, а рівень соціальної справедливості підвищиться, тому що пенсіонер і працездатний громадянин буде отримувати більш справедливую винагороду за свою працю. Наочно запропоновані зміни представлені на рис. 1.

Виплата пенсій розміру звітного року працюючим пенсіонерам	Фонд допомоги по безробіттю	Фонд заробітної плати працюючого пенсіонера	Субсидії
Виплата пенсій нового розміру вже непрацюючим пенсіонерам		Фонд заробітної плати працюючих з числа колишніх безробітних	Субсидії

Рис. 1. Альтернативний варіант перерозподілу витрат з державного бюджету на утримання пенсіонерів та безробітних.

Як видно з рис.1, фонд заробітної плати, з якого здійснюються відрахування в Пенсійний фонд при цьому не змінюється, але структура витрат з державного бюджету в даному варіанті є більш справедливою, тому що кожний працюючий утримує пенсіонера (непрацездатну особу), а не безробітного (працездатну особу). Ще один вагомий аспект даного питання – продуктивність роботи працездатної особи і пенсіонера.

До основних правил успішного еко-

номічного розвитку можна віднести, наступне правило: темпи зростання продуктивності праці (ПП) повинні випереджати темпи зростання заробітної плати (ЗП). Успіх виконання цього правила напряму залежить від працездатності особи (працюючого пенсіонера або безробітного працездатного віку). Аналіз даного співвідношення для підприємств України можна здійснити за даними таблиці 6.

Основні соціально-економічні показники України

Роки	ВВП у фактичних цінах, млн.грн	Кількість зайнятих, тис.	Середня заробітна плата, грн.	Рівень зростання ВВП, ч. од.	Темпи зростання заробітної плати, ч. од.	Темпи зростання продуктивності праці, ч. од.
2003	267344	20163,3	462	9,6	2,01	1,57
2004	345113	20295,7	590	12,1	1,21	1,28
2005	441452	20680,0	806	2,7	1,36	1,26
2006	544153	20730,4	1041	7,3	1,29	1,26
2007	720731	20904,7	1354	7,3	1,30	1,31
2008	948056	20972,3	1806	2,3	1,33	1,32
2009	913345	20195,5	1906	-14,8	1,06	0,99
2010	1094607	20266,0	2239	4,2	1,176	1,19
2011	131660	20324,0	2633	1,22	1,177	1,20
2012	1408900	20354,3	3025	1,07	1,148	1,07
2013	1454900	20404,1	3234	1,03	1,079	1,03

Джерело: складено за [10, 11]

Якщо проаналізувати дані табл.6, можна відмітити, що дане обмеження щодо перевищення темпів росту продуктивності праці над темпами росту заробітної праці виконувалось лише у 2004, 2007, 2010 та 2011 роках. Тому, одним з головних завдань сьогодення країни є не тільки створення нових робочих місць, а й оптимальна їх за-

повнення з врахуванням продуктивності праці населення.

А базою соціального розвитку регіонів і країни в цілому повинна стати високоефективна діяльність суб'єктів господарювання, в основному, завдяки їх інноваційній активності. Інноваційна активність промислових підприємств України відображена в табл.7.

Таблиця 7

Інноваційна діяльність промислових підприємств в Україні

Чинники	2000	2005	2010	2011	2012	2013
Питома вага підприємств, що займалися інноваціями в загальній кількості підприємств, %	18	11,9	13,8	16,2	17,4	16,8
Питома вага підприємств, що впроваджували інновації в загальній кількості підприємств %	14,8	8,2	11,5	12,8	13,6	13,6
Співвідношення інновацій, що були впроваджені до загальної кількості інновацій, ч. од.	0,822	0,689	0,833	0,790	0,781	0,809

Джерело: складено за [12]

Аналіз даних табл.7 показує не тільки зменшення питомої ваги підприємств, що займалися інноваціями, а й зменшення питомої ваги впровадження цих інновацій. Але можна відмітити, що найменші показники були у 2005 році, а потім почалось поступове незначне зростання, хоча ще не до-

сягнуто рівень 2000 року.

Наступне правило успішного економічного розвитку – це вдосконалення оподаткування суб'єктів господарювання, що дозволить збільшити фінансові ресурси, які мають залишатись у місцевих громадах для вирішення соціальних проблем регіону, не

чекаючи відповідних трансфертів з державного бюджету. Найбільшу питому вагу в структурі доходів місцевих бюджетів складають податкові надходження, а саме, податок на доходи фізичних осіб забезпечує до 80 відсотків доходів місцевих бюджетів. Якщо залишити більший відсоток прибуткового податку з фізичних осіб в місцевих бюджетах, можна зменшити кількість дотаційних бюджетів. В такому разі не потрібно чекати виділення фінансових ресурсів для вирішення соціальних проблем «зверху».

Так, збільшення податку на доходи фізичних осіб, який залишиться у місцевих бюджетах на 10–11% дозволить зменшити залежність територіальних громад від трансфертів, а деякі місцеві бюджети перетворяться з дотаційних на самодостатні і навіть

на бюджети - донори. Тим більше, що трансферти мають соціальну спрямованість, а не спрямованість на підвищення економічної ефективності діяльності регіонів, яка є підґрунтям вирішення соціальних проблем регіонів.

Якщо розглянути здатність суб'єктів господарювання генерувати грошовий потік і створювати прибуток, то можна відмітити негативну тенденцію для промислових підприємств. Питома вага загального прибутку промислових підприємств у загально створеному прибутку країни зменшилась в 1,67 рази, а в абсолютному виразі ця тенденція ще гірша: сума прибутку промислових підприємств за розглянутий період зменшилась у 2,4 рази(табл.8).

Таблиця 8
Фінансові результати до оподаткування за видами економічної діяльності в Україні

Фінансові результати до оподаткування	2010		2011		2012		2013	
	Прибуток/ збиток, млн.грн	Питома вага в загальному прибутку, %	Прибуток/ збиток, млн. грн	Питома вага в загальному прибутку, %	Прибуток/ збиток, млн. грн	Питома вага в загальному прибутку, %	Прибуток/ збиток, млн.грн	Питома вага в загальному прибутку, %
Сільське, лісове та рибне господарство	17291,9	19,58	25565,9	17,92	26992,7	23,72	16005,4	25,62
Промисловість	31221,1	35,35	58662,3	41,10	21353,4	18,76	13204,5	21,14
Будівництво	-4418,2		-3845,8		-71,1		-5547,2	
Оптова і роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів, мотоциклів	14883,5	16,80	21591,5	15,13	9608,0	8,44	-8572,5	
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	5058,9	5,70	8741,4	6,13	7524,9	6,61	2470,1	3,95
Тимчасове розміщення і організація харчування	-548,1		-571,6		-862,5		-1266,0	
Інформація і телекомунікації	4101,4	4,60	4440,7	3,11	6300,1	5,54	6729,8	10,77
Фінансова і страхова діяльність	15627,0	17,70	12423,2	8,70	37984,3	33,37	23928,5	38,30
Операції з нерухомим майном	-6537,7		-12060,8		-8539,5		-8465,4	
Професійна, наукова і технічна діяльність	-15110,3		11167,8	7,82	-165,5		-6293,1	

Діяльність у сфері адміністративного і допоміжного обслуговування	-1578,5		-2213,2		3889,4	3,41	-1494,7	
Освіта	88,3	0,10	100,9	0,07	136,8	0,12	138,6	0,22
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	9,8	0,11	-119,8		30,5	0,03	-32,9	
Мистецтво, спорт, розваги і відпочинок	-1784,6		-1706,2		-2280,4		-1177,6	
Надання інших видів послуг	29,6	0,03	33,7	0,02	-16,4		-24,7	
Разом фінансовий результат до оподаткування (прибуток)	88311,4	100	142727,4	100	113820,1	100	62476,9	100

Джерело: складено за [13]

Питома вага прибутку промислових підприємств в загально створеному прибутку країни зменшилась з 35,35% у 2010 році до 21,14% – у 2013 році. Сільське, лісове та рибне господарство збільшило свій внесок у створення прибутку країни з 19,58% у 2010 році до 25,62% у 2013 році.

Більш ніж в 2 рази збільшилась питома вага прибутку освіти в загальному прибутку країни, але абсолютна величина цього внеску невисока.

І найбільшого збільшення результату здійснилось в сфері інформації і телекомунікацій у 2,34 рази (з 4,6% у 2010 році до 10,77% у 2013 році) і у фінансовій та страховій діяльності – у 2,16 рази (з 17,7% у 2010 році до 38,3% у 2013 році).

В абсолютному вимірі лівова частка створеного прибутку країни – це прибуток, створений у фінансовій та страховій діяльності. Але питома вага прибутку, створеного у сфері фінансової та страхової діяльності зросла у 2013 році порівняно з 2012 роком, а в абсолютному виразі зменшилась в 1,6 рази.

Таким чином, найбільші зусилля країна повинна спрямовувати в розвиток сільського господарства, фінансової та страхової діяльності, інформації і телекомунікацій, тому що ці сфери діяльності здатні генерувати найбільший прибуток в сучасних умовах.

Але в цілому загально створений прибуток країни має негативну тенденцію до зменшення в геометричному вимірі.

Висновки. Євроінтеграція – це не просто вибір вектору подальшого розвитку країни, це можливість долучитися до високої культури ефективного ринкового господарювання і підняти до такого ж рівня власну економіку. Для цього потрібно:

– по-перше, зробити акцент на розвитку тих галузей і видів діяльності, які матимуть конкурентні переваги на європейських ринках, прагнути до виробництва продукції з найбільшою доданою вартістю;

– по-друге, необхідно переглянути експортні орієнтації України. Перш за все, це сільське господарство та експорт продуктів. Висока питома вага доданої вартості продукції сільського господарства в загальній доданій вартості продукції України показує вигідність даного вектору розвитку і для України;

– по-третє, провести ряд реформ в соціальній сфері. Досить високий інтелектуальний рівень робочої сили потребує правильної її оцінки, яка недооцінена порівняно з середньою в ЄС і євро зоні вдвічі, а в останній час цей показник ще погіршився. Сьогодні країна потребує не тільки створення нових робочих місць, а й оптимального та раціонального їх заповнення;

– по-четверте, розвивати страхову та фінансову діяльність, які забезпечать позитивний фінансовий результат розвитку країни.

Література

1. Політика європейської інтеграції : підручник

/ уклад. В. М. Шамраєва. – Х. : Вид-во ХАР ПІ НАДУ «Марістр», 2012 – 244 с.

2. Баровська А. В. Міфи щодо європейської інтеграції в офіційному дискурсі ЄС [Електронний ресурс] / А. В. Баровська // Стратегічні пріоритети. – 2014. – № 2. – С. 181. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/spa_2014_2_30.pdf

3. Європейський Союз : історія і засади функціонування : навч. пос. / В. В. Копійка, Т. І. Шинкаренко; за ред. Л. В. Губерського ; М-во освіти і науки України. – 2-ге вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2012. – 759 с.

4. Європейські правові стандарти та їх імплементація в українське законодавство / За ред. О. В. Зайчука. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2013. – 546 с.

5. Щербакова Ю. Цінності об'єднаної Європи: монографія / Ю. Щербакова. – К. : ВЦ «Академія», 2014. – 208 с.

6. Статистика: Экономические показатели стран мира [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.ereport.ru/stat.php?razdel=country>

7. Europe in figures – Eurostat yearbook [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Europe_in_figures_-_Eurostat_yearbook

ures_-_Eurostat_yearbook

8. Экспорт из России –Documentation – Newsruss.ru [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://newsruss.ru/doc/index.php>

9. Економічна статистика: Зовнішньоекономічна діяльність України [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/operativ/menu/menu_u/zed.htm

10. Соціально-економічний розвиток України за січень 2015 року (без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя) та 2015 рік – також без частини зони проведення антитерористичної операції. Державна служба статистики [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/operativ/menu/menu_u/mp.htm

11. Статистична інформація // Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/operativ/oper_new.html

12. Економічна статистика [Електронний ресурс] / Наука, технології та інновації // Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2005/ni/ind_rik/ind_u/2002.html

13. Статистичний щорічник України за 2013 рік. За ред. О. Г. Осауленка. Державна служба статистики. Київ, 2014. – 559 с.

СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ ЕВРОИНТЕГРАЦИОННОЙ НАПРАВЛЕННОСТИ УКРАИНЫ

Н. Н. Штефан, к. т. н., доцент, ГВУЗ «Национальный горный университет»

В статье рассмотрены состояние и перспективы развития Украины. Проанализированы векторы интеграционного выбора страны, доказана целесообразность стремления в ЕС. Обоснованы направления структурных преобразований украинской экономики с концентрацией усилий на приоритетном развитии отраслей, вырабатывающих продукцию с высокой добавленной стоимостью и с достаточными конкурентными преимуществами над европейскими аналогами. Определена необходимость реформ в сфере занятости населения и пенсионного обеспечения.

Ключевые слова: перспективы выбора партнерства, структура экспорта, структура валовой добавленной стоимости, социальная ответственность бизнеса, оценка рабочей силы, экономическая активность населения.

EUROPEAN INTEGRATION OF UKRAINE: CONDITIONS AND PROSPECTS

N. N. Shtefan, Ph.D (Tech.), Ass. Prof., SHEI «National Mining University»

The conditions and prospects of development of Ukraine are examined. Vectors of partnership development choice are being analyzed, and expedient attraction to EU vector is approved. Directions of structural transformation of Ukrainian economy are determined with major efforts focused on the industries having a large share of added value and also have sufficient competitive advantages over European competitors. The necessity of reforms in the sphere of employment and pensions is determined.

Keywords: prospects of partnership choice, structure of exports, gross added value structure, business social responsibility, evaluation of labor, economic activity of population.

Рекомендовано до друку д. е. н., проф. Єрмошкіною О. В. Надійшла до редакції 25.09.15.